

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
YVES BOT IŠVADA,
pateikta 2014 m. gruodžio 9 d.¹

Sujungtos bylos C-226/13, C-245/13, C-247/13 ir C-578/13

**Stefan Fahrenbrock (C-226/13),
Holger Priestoph ir kt. (C-245/13),
Rudolf Reznicek (C-247/13),
Hans-Jürgen Kickler ir kt. (C-578/13)**
prieš
Graikijos Respubliką

(Landgericht Wiesbaden ir Landgericht Kiel pateikti prašymai priimti prejudicinį sprendimą)

„Reglamentas (EB) Nr. 1393/2007 — Dokumentų įteikimas — Sąvoka „civilinės ir komercinės bylos“ —
Ieškiniai Graikijos valstybei dėl sutarties vykdymo ir žalos atlyginimo, kuriuos pareiškė Graikijos
obligacijų turėtojai, kai be jų sutikimo sumažinta šių obligacijų vertė“

1. Šie prašymai priimti prejudicinį sprendimą susiję su 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (toliau – dokumentų įteikimas) ir panaikinančio Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1348/2000² išaiškinimu.
2. Pateikti nagrinėjant ieškinius prieš Graikijos valstybę, kuriuos byloje C-226/13 pareiškė S. Fahrenbrock, byloje C-245/13 sutuoktiniai Priestoph, byloje C-247/13 R. Reznicek ir byloje C-578/13, H. J. Kickler ir W. Wöhlk bei *Zahnärztekammer Schleswig-Holstein, Versorgungswerk*, reikalaudami žalos atlyginimo ir sutarties įvykdymo, šie prašymai priimti prejudicinį sprendimą suteikia Teisingumo Teismui proga apibrėžti sąvoką „civilinės ir komercinės bylos“ atsižvelgiant į Reglamentą Nr. 1393/2007, kuriame nustatyta dalykinė jos taikymo sritis.
3. Šioje išvadoje laikysiuosi nuomonės, kad sąvoką „civilinės ir komercinės bylos“, kaip ji suprantama Reglamento Nr. 1393/2007 1 straipsnio 1 dalyje³, reikia aiškinti taip, kad ji neapima ieškinio, kuriuo konkretus valstybės narės išleistų obligacijų turėtojas paduoda šią valstybę į teismą dėl jos atsakomybės už tai, kad šios obligacijos išmainytos į mažesnės vertės obligacijas, prievarta primetus šiuos mainus minėtam obligacijų turėtojui po to, kai nacionalinės teisės aktų leidėjas priėmė įstatymą, kuriuo vienašališkai ir atgaline data pakeistos obligacijoms taikomos sąlygos ir įtraukta sąlyga dėl kolektyvinių veiksmų, pagal kurią obligacijų turėtojų daugumai leidžiama tokį pakeitimą primesti obligacijų turėtojų mažumai.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — OL L 324, p. 79.

3 — Nors prancūziškos šio reglamento versijos pavadinime yra frazė „civilinėse arba komercinėse bylose“, minėtoje nuostatoje yra žodžiai „civilines ir komercines bylas“ (kursyvu išskirta mano). Manau, šie skirtingi jungtukai neturi įtakos šios frazės prasmei ir taikymo sričiai.

4. Šiuo požiūriu teigsiu, kad jeigu obligacijas išleidusi valstybė narė naudojasi savo suvereniomis galiomis priimdama teisės aktus, kurių konkretus tikslas yra tiesiogiai paveikti išleistų obligacijų struktūrą, įpareigojant obligacijų turėtojų mažumą paklusti daugumos valiai, tai reiškia įgaliojimą, kurių nereglamentuoja privačių asmenų santykiams taikomos taisyklės, įgyvendinimą.

5. Remdamasis tuo padarysiu išvadą, kad, obligacijų turėtojų mažumai pareiškus ieškinių valstybei narei po to, kai ši išmainė vertybinius popierius, neišvengiamai ginčijama valstybės narės atsakomybė už veiksmą, atliktą įgyvendinant valstybės valdžią, nors šiems mainams, kuriais siekta sumažinti nominaliąją šių vertybinių popierių vertę, reikėjo daugumos balsavimo.

I – Teisinis pagrindas

A – Sąjungos teisė

6. Reglamento Nr. 1393/2007 2, 6 ir 9 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(2) kad vidaus rinka tinkamai veiktų, būtina pagerinti ir paspartinti teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse ar komercinėse bylose įteikimą valstybėse narėse.

<...>

(6) veiksminga ir operatyvi civilinių bylų nagrinėjimo tvarka reikalauja, kad teisminiai ir neteisminiai dokumentai būtų perduodami tarp valstybių narių paskirtų vietos institucijų tiesiogiai ir greitomis priemonėmis <...>

<...>

(9) dokumentą reikėtų įteikti kuo greičiau ir bet kuriuo atveju per vieną mėnesį po to, kai jį gauna gaunančioji agentūra.“

7. Minėto reglamento 1 straipsnio 1 dalyje jo taikymo sritis apibrėžiama taip:

„Šis reglamentas taikomas nagrinėjant civilines ir komercines bylas, kai teisminis arba neteisminis dokumentas turi būti perduodamas iš vienos valstybės narės į kitą, kad būtų joje įteiktas. Jis netaikomas visų pirma mokestiniams, muitų ar administraciniams klausimams arba valstybės atsakomybei už veiksmus ir neveikimą įgyvendinant valstybės valdžią (*acta jure imperii*).“

8. Šio reglamento 3 straipsnyje nustatyta:

„Kiekviena valstybė narė paskiria centrinę įstaigą, atsakingą už:

- a) informacijos teikimą perduodančiosioms agentūroms;
- b) visų problemų, kurios gali atsirasti perduodant įteiktinus dokumentus, sprendimą;
- c) prašymo įteikti dokumentus kompetentingai gaunančiajai institucijai persiuntimą išimties tvarka, perduodančiosios agentūros reikalavimu.

<...>.“

9. To paties reglamento 6 straipsnio 3 dalyje nurodyta:

„Jeigu prašymas įteikti dokumentus akivaizdžiai nepriklauso šio reglamento taikymo sričiai arba dėl nustatytų oficialių sąlygų nesilaikymo dokumentų įteikti nėra galimybės, perduotas prašymas ir dokumentai juos gavus grąžinami perduodančiajai agentūrai kartu su pranešimu apie grąžinimą naudojant I priede pateiktą tipinę formą.“

10. Pranešimo apie grąžinimą, kurio tipinė forma pateikta Reglamento Nr. 1393/2007, 9.1 punkte kaip grąžinimo motyvas nurodyta aplinkybė, kad „prašymas akivaizdžiai nepriklauso šio reglamento taikymo sričiai“, visų pirma todėl, kad „dokumentas nėra civilinio ar komercinio pobūdžio“⁴.

B – *Graikijos teisė*

11. 2012 m. vasario 23 d. Įstatymu Nr. 4050/2012 dėl taisyklių, susijusių su vertybinių popierių, kuriuos išleido ar už kuriuos garantavo Graikijos valstybė, pakeitimo gavus obligacijų turėtojų sutikimą⁵, nustatoma šios valstybės obligacijų restruktūrizavimo tvarka. Tame įstatyme iš esmės numatyta, kad tam tikrų obligacijų, kurias išleido ar už kurias garantavo valstybė, turėtojams turi būti pateiktas pasiūlymas jas restruktūrizuoti ir nustatoma restruktūrizavimo sąlyga, pagal kurią visiems obligacijų turėtojams leidžiama primesti pasiūlyme nurodytas restruktūrizavimo sąlygas, jeigu joms pritarė kvalifikuota obligacijų turėtojų dauguma.

12. Pagal Įstatymo Nr. 4050/2012 1 straipsnio 4 dalį, norint pakeisti atitinkamus vertybinius popierius, reikalingas kvorumas, kurį sudaro pusė visų atitinkamų obligacijų, ir kvalifikuotos daugumos, atstovaujančios bent dviem trečdaliams kapitalo, sutikimas.

13. Įstatymo Nr. 4050/2012 9 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad remiantis šia tvarka priimtas sprendimas taikomas *erga omnes*, yra privalomas visiems atitinkamiems obligacijų kreditoriams ir juo panaikinamas bet koks jam prieštaraujantis bendrasis ar specialusis įstatymas, administracinis sprendimas ir sutartis. Pagal minėtą nuostatą, jeigu keičiami reikalavimus atitinkantys vertybiniai popieriai, išleidžiant naujus vertybinius popierius reikia anuliuoti senus vertybinius popierius.

II – Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

14. 2012 m. vasario mėn. Graikijos valstybė pagal Įstatymą Nr. 4050/2012 visiems šios valstybės išleistų obligacijų turėtojams: S. Fahrenbrock, sutuoktiniams Priestoph, R. Reznicek, taip pat H.-J. Kickler, W. Wöhlk ir *Zahnärztekammer Schleswig-Holstein, Versorgungswerk* pateikė pasiūlymą išmainyti šias obligacijas į naujas gerokai mažesnės nominaliosios vertės obligacijas.

15. Nors pagrindinės bylos ieškovai nesutiko su šiuo pasiūlymu, Graikijos valstybė vis dėlto išmainė iš pradžių turėtus vertybinius popierius į gerokai mažesnės nominaliosios vertės vertybinius popierius, kurių išpirkimo data buvo perkelta.

4 — Šio priedo 9.1.1 punktas.

5 — FEK A' 36/23.2.2012, toliau – Įstatymas Nr. 4050/2012.

16. Tuomet pagrindinės bylos ieškovai pareiškė ieškinius, jais siekė pradinių vertybinių popierių restitucijos, remdamiesi Vokietijos civilinio kodekso 858, 861, 869⁶ ir 985 straipsniais⁷ (*Bürgerliches Gesetzbuch*)⁸, arba žalos atlyginimo pagal BGB⁹ 280 straipsnio 3 dalį ir 281 straipsnį bei BGB 826 straipsnį¹⁰. Ieškovai pagrindinėje byloje C-578/13 taip pat prašė įvykdyti pradinius sutartinius įsipareigojimus, kurių įvykdymo terminas suėjęs.

17. Per pranešimo apie ieškinių pareiškimą Graikijos valstybei procedūrą kilo klausimas, ar pagrindinės bylos ieškovų prašymas susijęs su valstybės, šiuo atveju Graikijos valstybės veiksmu, ar neveikimu įgyvendinant valstybės valdžią, kaip tai suprantama Reglamento Nr. 1393/2007 1 straipsnio 1 dalyje.

18. Visų pirma bylose C-226/13, C-245/13 ir C-247/13 *Bundesamt für Justiz* (Federalinė teisingumo tarnyba) suabejojo galimybe priskirti ieškinius civilinėms ir komercinėms byloms, kaip jos suprantamos pagal tą reglamentą, ir nustatė pranešimo procedūros sąlygą – kad *Landgericht Wiesbaden* (Vokietija) pirmiausia priimtų sprendimą dėl ginčo pobūdžio.

19. Manydamas, kad Reglamentas Nr. 1393/2007 netaikytinas šiai bylai, *Landgericht Kiel* (Vokietija) byloje C-578/13 įpareigojo *Bundesministerium für Justiz* (Federalinė teisingumo ministerija) įteikti ieškinius diplomatiniais kanalais. Vis dėlto ši grąžino prašymą įteikti ieškinį, jo neįvykdžiusi, nurodydama prašymus priimti prejudicinį sprendimą, pateiktus bylose C-226/13, C-245/13 ir C-247/13.

20. Taigi abu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai nori sužinoti, ar pagrindinėse bylose nagrinėjami ginčai priskirtini prie civilinių ir komercinių bylų, kaip jos suprantamos Reglamento Nr. 1393/2007 1 straipsnio 1 dalyje. Sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą jie mano, kad Teisingumo Teismas dar neatsakė į klausimą, ar šios sąvokos aiškinimas priklauso išimtinai nuo reikalavimų teisinio pagrindo, ar nuo ginčo „branduolio“ arba „esmės“. Pažymėję, kad bylose reikia įvertinti Įstatymo Nr. 4050/2012 veiksmingumą ir teisėtumą, abu teismai yra linkę netaikyti Reglamento Nr. 1393/2007, manydami, kad jose pagal minėto reglamento 1 straipsnio 1 dalį ginčijama valstybės atsakomybė už veiksmus, padarytus įgyvendinant valstybės valdžią.

21. Tokiomis aplinkybėmis *Landgericht Wiesbaden* byloje C-226/13, C-245/13 ir C-247/13 nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą, visose trijose bylose suformuluotą vienodai:

„Ar <...> Reglamento Nr. 1393/2007 <...> 1 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad ieškinį atlyginti skirtumą, susidariusį tarp ieškovo įsigytų atsakovės obligacijų, laikytų [jo banko] vertybinių popierių depozitoriume, vertės bei obligacijų vertės, kurią atsakovė pasiūlė 2012 m. vasario mėn. pabaigoje pateiktame ieškovui finansiškai nenaudingame obligacijų mainų pasiūlyme, kurį jis atmetė, tačiau kuris, nepaisant to, jam buvo primestas 2012 m. kovo mėn., reikia laikyti „civiline arba komercine byla“, kaip tai suprantama pagal minėtą reglamentą?“

6 — Ieškiny s dėl turto atgavimo, kurį pareiškė savininkas, per prievartą netekęs turto.

7 — Ieškiny s dėl restitucijos, grindžiamas nuosavybės teise.

8 — Toliau – BGB.

9 — Žalos atlyginimas už įsipareigojimo pažeidimą vietoj nesuteiktos paslaugos.

10 — Žalos, atsiradusios dėl neteisėto veiksmo, atlyginimas.

22. Byloje C-578/13 *Landgericht Kiel* taip pat nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar <...> Reglamento <...> Nr. 1393/2007 <...> 1 straipsnį reikia aiškinti taip, kad ieškinį, kuriuo valstybės atsakovės obligacijų įsigijęs asmuo reikalauja, kad atsakovė įvykdytų įsipareigojimus ir atlygintų žalą, reikia laikyti „civiline [ir] komercine byla“, kaip ji suprantama pagal [šio] reglamento 1 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį, jei įgijėjas nepriėmė atsakovės mainų pasiūlymo, kurį ji pateikė 2012 m. vasario mėn. pabaigoje vadovaudamasi <...> Įstatymu Nr. 4050/2012 <...>?“
2. Ar ieškinio, iš esmės grindžiamo minėtojo [Įstatymo Nr. 4050/2012] negaliojimu, atveju galima kalbėti apie valstybės atsakomybę už veiksmus ir neveikimą įgyvendinant valstybės valdžią, kaip tai suprantama pagal pirmajame klausime <...> Reglamento [Nr. 1393/2007] 1 straipsnio 1 dalies antrą sakinį?“

23. 2013 m. birželio 5 d. Teisingumo Teismo pirmininko sprendimu bylos C-226/13, C-245/13 ir C-247/13 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma rašytinė ir žodinė proceso dalys ir priimtas galutinis sprendimas. 2013 m. gruodžio 10 d. Teisingumo Teismo pirmininko sprendimu byla C-578/13 taip pat buvo prijungta prie minėtų bylų, kad būtų bendrai vykdoma žodinė proceso dalis ir priimtas sprendimas.

III – Vertinimas

A – Dėl prejudicinių klausimų priimtumo

24. Pirmiausia Europos Komisija teigia, kad prašymai priimti prejudicinį sprendimą bylose C-226/13, C-245/13 ir C-247/13 yra nepriimtini; ji remiasi tuo, kad nepakankamai apibūdintos faktinės aplinkybės, visų pirma susijusios su mainų pasiūlymo sąlygomis ir aplinkybėmis, kuriomis šie mainai įvyko. Teigdama, kad *Bundesamt für Justiz*, kaip centrinė įstaiga, atsisakė įteikti šaukimus į teismą pagal Reglamentą Nr. 1393/2007, nes abejojo, ar ieškiniai gali būti priskiriami civilinei bylai, ji dar nurodo, kad pateikti klausimai neturi reikšmės sprendžiant pagrindines bylas, nes *Bundesamt für Justiz* nepriklauso blokuoti dokumentų įteikimo, be to, negalėdamas susipažinti su atsakovo argumentais, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas neturi būtinos informacijos priimti sprendimą dėl bylų civilinio ir komercinio pobūdžio, taigi ir kompetencijos klausimo.

25. Visų pirma, kalbant apie argumentą, susijusį su nepakankamu faktinių aplinkybių apibūdinimu, reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką dėl būtinybės pateikti nacionaliniam teismui naudingą Sąjungos teisės aiškinimą reikia, kad jis apibrėžtų faktinį ir teisinį pagrindą, kuris susiję su jo pateikiamais klausimais, arba kad bent jau paašškintų faktines aplinkybes, kuriomis grindžiami šie klausimai¹¹. Teisingumo Teismas keičia šio reikalavimo lygį atsižvelgdamas į atitinkamoms sritims būdingų faktinių ir teisinių aplinkybių sudėtingumą¹².

26. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo pateikiama informacija taip pat turi suteikti valstybių narių vyriausybėms bei kitoms suinteresuotosioms šalims galimybę pateikti pastabas pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnį¹³.

11 — Visų pirma žr. Sprendimą *Woningstichting Sint Servatius* (C-567/07, EU:C:2009:593, 50 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).

12 — Ten pat, 53 punktą.

13 — Visų pirma žr. Nutartį *3D I* (C-107/14, EU:C:2014:2117, 9 punktą).

27. Tačiau šiuo atveju sprendimuose dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą bylose C-226/13, C-245/13 ir C-247/13 Teisingumo Teismui pateikta pakankamai faktinių ir teisinių aplinkybių ir nurodytos priežastys, dėl kurių *Landgericht Wiesbaden* prireikė pateikti prejudicinį klausimą, aiškiai nurodant Sąjungos nuostatų, kurias prašoma išaiškinti, ir pagrindinių bylų tarpusavio ryšį. Nors labai gaila, kad sąlygos, kuriomis įvyko Graikijos valstybės išleistų obligacijų mainai, apibūdintos tikrai glaustai, tai nesukliudė tų pagrindinių bylų ieškovams, Graikijos vyriausybei ir Komisijai naudingai pareikšti pozicijos pateiktais klausimais, kaip tai matyti iš Teisingumo Teismui pateiktų jų pastabų.

28. Antra, kalbant apie pateiktų klausimų reikšmingumą, pirmiausia reikia pažymėti, kad, mano manymu, nėra tikslu teigti, kaip tai daro Komisija, kad *Bundesamt für Justiz*, kaip centrinė įstaiga, blokavo dokumentų įteikimą. Iš tiesų iš Vokietijos Federacinės Respublikos Komisijai pagal Reglamento Nr. 1393/2007 23 straipsnį pateiktos informacijos¹⁴ matyti, kad ši valstybė narė centrinės įstaigos vaidmenį patikėjo kiekvienos federalinės žemės (vokiečių k. *Land*) vyriausybės paskirtoms institucijoms. Todėl Komisijos argumentai, grindžiami tuo, kad centrinė įstaiga, kaip ji suprantama pagal minėto reglamento 3 straipsnį, negalėjo prieštarauti dėl dokumentų įteikimo, man neatrodo pagrįsti.

29. Tačiau, kaip ir Komisijai, man kyla tam tikrų abejonių dėl galimybės nuo pat pradžių blokuoti dokumentų perdavimą į užsienį procesą todėl, kad dvejojama dėl Reglamento Nr. 1393/2007 dalykinės taikymo srities. Šiuo atžvilgiu kelčiau klausimą dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą priimtumo atsižvelgiant į nacionaliniame teisme, kuris priima sprendimą įgyvendindamas savo teismines funkcijas, nagrinėjamos bylos reikalavimą.

30. Iš tiesų iš nusistovėjusios teismo praktikos, pirmą kartą suformuluotos Sprendime *Job Centre*¹⁵, darytina išvada, kad nacionaliniai teismai gali kreiptis į Teisingumo Teismą tik jeigu jie nagrinėja ginčą pagal procesą, per kurį priimamas teisminio pobūdžio sprendimas¹⁶.

31. Taigi, jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikianti institucija veikia kaip administracinė valdžios institucija, kartu neturėdama nagrinėti ginčo, kaip tai suprantama Teisingumo Teismo praktikoje, ji negali būti laikoma atliekančia teisminę funkciją. Tai visų pirma pasakytina apie teismus, kaip jie suprantami pagal nacionalinę teisę, kurie, neturėdami nagrinėti ginčo, yra atsakingi už registro, pvz., įmonių registro, tvarkymą¹⁷, prašymų įtraukti į nekilnojamojo turto registrą nagrinėjimą¹⁸ ar administracinio sprendimo, susijusio su civiline būkle, priėmimą¹⁹.

32. Dėl teisminių ar neteisminių dokumentų įteikimo prašymų pažymėtina, kad Teisingumo Teismas Sprendime *Roda Golf & Beach Resort*²⁰ pripažino savo kompetenciją atsakyti į prejudicinius klausimus, susijusius su Reglamento (EB) Nr. 1348/2000²¹ taikymo sritimi, remdamasis tuo, kad, skirtingai nuo kanclerio, kuriam pateiktas prašymas įteikti dokumentą pagal Reglamentą Nr. 1348/2000 ir kuris įgyvendina administracinę valdžią, kartu neturėdamas nagrinėti ginčo, teismas, įgaliotas priimti sprendimą dėl ieškinio, pareikšto dėl šio kanclerio atsisakymo įteikti prašomą dokumentą, nagrinėja ginčą ir vykdo teisminę funkciją²².

14 — Informacija, pateikiama Komisijos interneto svetainėje „Europos teisminis atlasas civilinėse bylose“ adresu http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/ds_centralbody_de_lt.htm

15 — C-111/94, EU:C:1995:340.

16 — Žr. Sprendimą *Torresi* (C-58/13 ir C-59/13, EU:C:2014:2088, 19 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).

17 — Žr. Sprendimą *Cartesio* (C-210/06, EU:C:2008:723, 57 punktą).

18 — Žr. Sprendimą *Salzmann* (C-178/99, EU:C:2001:331, 15–17 punktai).

19 — Žr. Sprendimą *Standesamt Stadt Niebüll* (C-96/04, EU:C:2006:254, 14–17 punktai).

20 — C-14/08, EU:C:2009:395.

21 — 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamentas dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (OL L 160, p. 37; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 1 t., p. 227).

22 — Sprendimas *Roda Golf & Beach Resort* (EU:C:2009:395, 37 punktą).

33. Pritaikius teismo praktiką, pirmą kartą suformuluotą minėtame sprendime, prašymams priimti prejudicinį sprendimą, pateiktiems bylose C-226/13, C-245/13 ir C-247/13, Teisingumo Teismui gali tekti pripažinti save nekompetentingu, nes prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuris anksčiau nagrinėjo šaukimų į teismą įteikimą, vykdo tik administracines funkcijas ir šiuo etapu neturi nagrinėti šalių ginčų dėl įteikimo sąlygų.

34. Tačiau Sprendime *Weryński*²³, susijusiame su 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1206/2001 dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose²⁴ aiškinimu, Teisingumo Teismas nutarė, kad SESV 267 straipsnio antroje pastraipoje įtvirtinta sąvoka „sprendimui priimti“ turi būti aiškinama plačiai, kad apimtų „visą teismo sprendimo priėmimo procesą“²⁵, ir pareiškė nuomonę, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą gali būti pripažintas priimtiniu, nors būtų susijęs su kitu klausimu nei tas, dėl kurio ginčijasi šalys.

35. Be to, iš Sprendimo *Corsica Ferries*²⁶ darytina išvada, jog kreipimuisi į Teisingumo Teismą nėra nustatyta sąlyga, kad procesas, per kurį nacionalinis teismas formuluoja prejudicinius klausimus, turėtų *inter partes* pobūdį²⁷.

36. Šioje byloje klausimai, pateikti bylose C-226/13, C-245/13 ir C-247/13, susiję su šaukimo į teismą įteikimu atsakovui, yra išankstiniai klausimai, ir atsakymas į juos yra būtinas norint išspręsti pagrindines bylas. Priešingai tam, ką savo rašytinėse pastabose teigia Komisija, šiek tiek prieštaraudama teiginiui, kad sąvokos „civilinės ir komercinės bylos“ vertinimas pagal Reglamentą Nr. 1393/2007 iš anksto nelemia teisminės kompetencijos pagal Reglamentą (EB) Nr. 44/2001²⁸, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas neturi priimti sprendimo dėl savo kompetencijos vykstant procedūrai, kai, pavyzdžiui, atsakovas neturi galimybės pareikšti savo pozicijos, ir turi nuspręsti tik tai, kaip įteikti prašymus šiai šaliai.

37. Nors nereikia skatinti teismo ir ne teismo dokumentų įteikimo procedūrų administracinio blokavimo, vis dėlto man atrodo, kad galimybė kuo greičiau gauti išaiškinimą, kuris būtų privalomas *erga omnes* ir leistų tiksliai sužinoti Reglamento Nr. 1393/2007 dalykinę taikymo sritį ir taip nustatyti, kokia forma būtų galima įteikti dokumentus, atitiktų gero teisingumo vykdymo reikalavimus. Juo labiau taip yra tuo atveju, kai, kaip pagrindinėse bylose, keli panašūs prašymai pateikiami skirtingiems teismams ir jie ketina priimti vienas kitam prieštaraujančius sprendimus. Galiausiai galimybė pateikti prejudicinį klausimą ankstyvuju procedūros etapu man atrodo neatsiejama nuo paties klausimų dalyko, susijusio su šaukimų į teismą įteikimo tvarkos nustatymu.

38. Dėl šių priežasčių siūlau Teisingumo Teismui atmesti Komisijos pateiktus prieštaravimus dėl priimtumo ir pripažinti save kompetentingu priimti sprendimą dėl visų prašymų priimti prejudicinį sprendimą.

B – *Dėl esmės*

39. Savo klausimais du prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai iš esmės klausia Teisingumo Teismo, ar sąvoką „civilinės ir komercinės bylos“, kaip ji suprantama Reglamento Nr. 1393/2007 1 straipsnio 1 dalyje, reikia aiškinti taip, kad ji apima ieškinį, kurį konkretus valstybės narės išleistų obligacijų turėtojas pareiškia šiai valstybei remdamasis sutartine ir deliktine atsakomybe,

23 — C-283/09, EU:C:2011:85.

24 — OL L 174, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 121.

25 — Šio sprendimo 41 ir 42 punktai.

26 — C-18/93, EU:C:1994:195.

27 — Sprendimo 12 punktas ir jame nurodyta teismo praktika. Šiuo klausimu taip pat žr. Sprendimą *Roda Golf & Beach Resort* (EU:C:2009:395, 33 punktas).

28 — 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42).

dėl šių obligacijų išmainymo į mažesnės vertės obligacijas, tapusio privalomu šiam asmeniui, nacionaliniam įstatymų leidėjui priėmus įstatymą, kuriuo vienašališkai ir atgaline data pakeistos šiems vertybiniais popieriams taikomos sąlygos, įtraukiant kolektyvinių veiksmų sąlygą, pagal kurią šių vertybinių popierių savininkų daugumai buvo leista tokius mainus primesti jų savininkų mažumai.

40. Pagrindinės bylos ieškovės byloje C-578/13 – Graikijos vyriausybė ir Komisija – bendrai pripažįsta, kad sąvoką „civilinės ir komercinės bylos“, kaip ji suprantama Reglamento Nr. 1393/2007 1 straipsnio 1 dalyje, reikia aiškinti autonomiškai, atsižvelgiant į tos pačios formuluotės, vartojamos Reglamento Nr. 44/2001 1 straipsnio 1 dalyje, aiškinimą. Be to, visi suinteresuotieji asmenys, pateikę pastabas Teisingumo Teisme, sutaria, kad ieškinys prieš valstybę nepatenka į Reglamento Nr. 1393/2007 taikymo sritį tik jeigu yra grindžiamas viešosios valdžios veiksmais. Tačiau jų pastabos skiriasi, kiek jos susijusios su padariniais, atsirandančiais dėl to, kad Graikijos valstybė Įstatymu Nr. 4050/2012 vienašališkai ir atgaline data pakeitė sąlygas, taikytinas vertybiniais popieriams, kuriuos ji išleido ar už kuriuos garantavo ir *a posteriori* įtraukė restruktūrizavimo sąlygą, pagal kurią visus savininkus buvo leista įpareigoti sprendimais, priimtais savininkų daugumos.

41. Ieškovai pagrindinėse bylose C-226/13, C-245/13 ir C-247/13 teigia, kad ginčai tose bylose priklauso visiškai privatinės teisės sričiai, o Graikijos valstybės atsakomybės siekiama ne už tai, kad ji pasinaudojo valstybės valdžios prerogatyvomis, bet už tai, kad ji pažeidė ieškovų nuosavybės teisę per prievartą paėmus turtą. Neginčydami vadinamojo „netiesioginio“ pasinaudojimo valstybės valdžios prerogatyvomis pasitelkus Įstatymą Nr. 4045/2012, jie vis dėlto teigia, kad jų ieškinio dalykas nesusijęs su viešąja teise, nes minėtu įstatymu reglamentuojami ne viešosios teisės, o klasikiniai privatinės teisės santykiai ir neįvykdomas nusavinimas, kaip jis suprantamas pagal Vokietijos teismų praktiką, nes jis nebuvo priimtas siekiant įvykdyti apibrėžtą viešą užduotį. Nesant *acta jure imperii*, kitos valstybės narės teismo kompetencija yra pagrįsta ir Graikijos valstybė negalėtų remtis savo imunitetu. Be to, panašiose bylose, iškeltose Graikijos teismuose, Graikijos valstybė yra aiškiai pripažinusi, kad ieškiniai nebuvo susiję su valstybės valdžios vykdymu.

42. Ieškovai pagrindinėje byloje C-578/13 teigia, kad jų ieškinys nukreiptas prieš Graikijos valstybę kaip privačią skolininkę, kuri dėl obligacijų išleidimo veikė pagal civilinę teisę. Manydami, kad reikia atsižvelgti į ginčo dalyką ir reikalavimo kilmę, jie laikosi nuomonės, kad jų ieškinys grindžiamas jų teise į kompensaciją už šios valstybės pagal privatinės teisės normas išleistas obligacijas, ir priduria, kad nors du iš jų savo ieškinį subsidiariai grindė ir BGB nuostatomis, susijusiomis su deliktine atsakomybe, vis dėlto jie priekaištauja ne dėl nusavinimo, o dėl tyčinio ir nesąžiningo minėtos valstybės, kaip skolininkės, elgesio.

43. Tačiau, Graikijos vyriausybės teigimu, minėtas teisės aktas ir įgyvendinimo nuostatos, kurias vėliau priėmė Ministrų Taryba, siekdama nustatyti esamų vertybinių popierių mainų sąlygas vykdam valstybės skolos restruktūrizavimą, patvirtintą vienbalsiu jos Europos Sąjungos partnerių sprendimu, reiškia kompetentingų valstybės institucijų valdžios veiksmus siekiant apsaugoti bendrąjį interesą. Tačiau pagrindinės bylos ieškovai, prisidengdami civiline teise, netiesiogiai ginčija šių veiksmų galiojimą, taip keldami klausimą dėl valstybės atsakomybės už veiksmus ar neveikimą įgyvendinant valstybės valdžią.

44. Komisija dėl priežasčių, susijusių su proceso ekonomiškumo reikalavimais ir teisės į gynybą paisymu, taip pat Reglamento Nr. 1393/2007 tikslais, pirmiausia teigia, kad tik tuo atveju, kai atlikus *prima facie* nagrinėjimą galima daryti išvadą, kad atsisakyti įteikti šaukimą į teismą pagal minėtą reglamentą galima tik jeigu prašymas akivaizdžiai nepriskiriamas prie civilinių ir komercinių bylų. Priminusi, kad nors valstybės save refinansuoja finansų rinkose, jų veiklą galima apibūdinti kaip pagal privatinę teisę veikiančio juridinio asmens, taigi joms galioja tik rinkos dėsniai, dėl esmės ji nurodo, kad vien restruktūrizavimo sąlygos įtraukimas *a posteriori* savaime nėra lemiamas veiksmas, atliktas įgyvendinant valstybės valdžios prerogatyvas. Iš tiesų tokia sąlyga, kuri dažnai naudojama komerciniuose privačių asmenų sandoriuose, atlieka tik papildomą funkciją, kad obligacijų turėtojai galėtų priimti suderintą ir su mainų pasiūlymu susijusią rinką atitinkantį sprendimą. Komisijos teigimu, vienašališkai įtraukus tokią pertvarkymo sąlygą, Graikijos valstybei galiausiai pavyko suderinti

valstybės, kuriai tenka ypatingas statusas, sutarties sąlygas ir privatinės teisės subjektų sutarties sąlygas. Vien to, kad, norėdama tai padaryti, ji pasinaudojo viešosios teisės priemonėmis, savaime nepakako *acta jure imperii* pagrįsti, nes, be kitų dalykų, visas teisės santykis yra privatinės teisės pobūdžio ir priskirtinas *acta jure gestionis*.

45. Siekiant atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimus, pirmiausia reikia priimti sprendimą dėl to, ar frazė „civilinės ir komercinės bylos“, kaip ji suprantama Reglamento Nr. 1397/2007 1 straipsnio 1 dalyje, reikia aiškinti taip pat kaip tą pačią sąvoką, esančią Reglamento Nr. 44/2001 1 straipsnio 1 dalyje. Teigiamai atsakęs į šį pirmąjį klausimą, toliau nagrinėsiu, kokia yra Teisingumo Teismo praktika, susijusi su sąvokos „civilinės ir komercinės bylos“, kaip ji suprantama Reglamente Nr. 44/2001, aiškinimu. Tuomet taikysiu iš to kylančius kriterijus, siekdamas nustatyti, ar pagrindinės bylos priskirtinos prie tokių bylų, kaip jos suprantamos pagal Reglamentą Nr. 1397/2007.

1. Sąvokos „civilinės ir komercinės bylos“, kaip ji suprantama pagal Reglamentą Nr. 1393/2007, aiškinimo ypatumai

46. Reglamento Nr. 1393/2007 taikymo srities apibrėžimas pagal civilines ir komercines bylas grindžiamas klasikiniu modeliu, sukurtu priėmus tarptautinės privatinės teisės konvencijas, parengtas Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos ir Europos Bendrijų sistemoje. Visų pirma tai yra 1965 m. lapkričio 15 d. Konvencija dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse ir komercinėse bylose įteikimo užsienyje, kuri, kaip aišku iš jos pačios pavadinimo, taikoma tik šiose dviejose srityse. Be to, tai ir 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo²⁹, pakeista Reglamentu Nr. 44/2001, kuris nuo 2015 m. sausio 10 d. bus pakeistas 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo³⁰.

47. Nors civilinių ir komercinių bylų sąvoka vartojama daugelyje Sąjungos teisinių dokumentų³¹, ji nėra pozityviai apibrėžta. Ją reikia vertinti atsižvelgiant į aiškias išimtis, neišsamiai suformuluotas šiuose dokumentuose, į kurių daugelio taikymo sritį neįeina „mokesčių, muitinių ar administracinių klausimai“³² ir „valstybės atsakomybė už veiksmus ir neveikimą įgyvendinant valstybės valdžią“³³.

48. Kadangi sąvoka „civilinės ir komercinės bylos“ suformuluota taip pat kaip ir Briuselio konvencijoje ir vėliau – Reglamente Nr. 44/2001, teismų praktika, suformuluota remiantis tais teisės aktais, yra ypač tinkamas aiškinimo kriterijus. Rėmimasis ja aiškinant Reglamento Nr. 1393/2007 1 straipsnį atitinka teisinio saugumo ir Sąjungos teisinės sistemos darnos reikalavimus teismų bendradarbiavimo civilinėse bylose srityje. Be to, reikia pažymėti, jog Sprendime *Lechouritou ir kt.*³⁴ nurodyti motyvai įrodo, kad

29 — OL L 299, 1972, p. 32, toliau – Briuselio konvencija.

30 — OL L 351, p. 1. Išskyrus Reglamentu Nr. 1215/2012 75 ir 76 straipsnius, kurie taikomi nuo 2014 m. sausio 10 d.

31 — Visų pirma žr. 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 805/2004, sukuriančio neginčytinų reikalavimų Europos vykdomąjį raštą (OL L 143, p. 15) 2 straipsnio 1 dalį; 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 861/2007, nustatančio Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą (OL L 199, p. 1); 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/52/EB dėl tam tikrų mediacijos civilinėse ir komercinėse bylose aspektų (OL L 136, p. 3) 1 straipsnio 2 dalį ir 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 655/2014, kuriuo nustatoma europinio sąskaitos blokavimo įsakymo procedūra, siekiant palengvinti tarpvalstybinį skolų išieškojimą civilinėse ir komercinėse bylose (OL L 189, p. 59), 2 straipsnio 1 dalį.

32 — Jos buvo pirmą kartą numatytos 1978 m. spalio 9 d. Konvencijoje dėl Danijos Karalystės, Airijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prisijungimo prie konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo ir jos protokolo dėl Teisingumo Teismo įgaliojimų aiškinti šią konvenciją (žr. šios konvencijos 3 straipsnį) ir pakartotos Reglamento Nr. 44/2001 1 straipsnio 1 dalyje.

33 — Šio patikslinimo nėra nei Briuselio konvencijoje, nei Reglamente Nr. 44/2001. Tačiau jis įtrauktas į Reglamentą Nr. 1215/2012 (žr. jo 1 straipsnio 1 dalies antrąjį sakinį).

34 — C-292/05, EU:C:2007:102.

įvairius šiai sričiai priklausančius dokumentus reikia aiškinti bendrai, nes, kad išaiškintų sąvoką „civilinė byla“, kaip ji suprantama pagal Briuselio konvencijos 1 straipsnio pirmos pastraipos pirmą sakinį, Teisingumo Teismas atsižvelgė į *acta jure imperii* neįtraukimą ne toje konvencijoje, o kituose teisės aktuose³⁵.

49. Siekiant nustatyti tinkamą kriterijų, reikia remtis sprendimais, priimtais aiškinant sąvoką „civilinės ir komercinės bylos“, esančią Briuselio konvencijos 1 straipsnio pirmos pastraipos pirmame sakinyje ir Reglamento Nr. 44/2001 1 straipsnio 1 dalyje, pagal nusistovėjusią teismo praktiką³⁶ pasitelkus tiek „autonomiškos“ sąvokos sampratą, grindžiamą veiksmingumo motyvais, susijusiais su Sąjungos teisės taikymo vienodumu, tiek teleologinio teisės aiškinimo techniką, kuri leidžia atsižvelgti į konkrečius Reglamento Nr. 1393/2007 tikslus³⁷.

2. Sąvokos „civilinė ir komercinė byla“ aiškinimas pagal Briuselio konvenciją ir Reglamentą Nr. 44/2001

50. Iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad sąvoką „civilinės ir komercinės bylos“, kaip ji suprantama pagal Briuselio konvencijos 1 straipsnį ir Reglamento Nr. 44/2001 1 straipsnį, reikia laikyti autonomiška sąvoka, kurią būtina aiškinti atsižvelgiant į, viena, šių teisės aktų sistemą ir, kita, bendruosius principus, išplaukiančius iš nacionalinių teisinių sistemų³⁸.

51. Teisingumo Teismo teigimu, pasitelkus tokį autonomišką aiškinimą Briuselio konvencijos ir Reglamento Nr. 44/2001 taikymo sritis nustatoma „atsižvelgiant į elementus, apibūdinančius teisinių santykių tarp ginčo šalių pobūdį arba ginčo objektą“³⁹.

52. Dėl viešojo subjekto ir privatinės teisės subjekto ginčų pažymėtina, kad daugelyje sprendimų, kuriuose laikomasi labai aiškios krypties atmesti visiškai organinį kriterijų, nustatytas atskyrimo kriterijus grindžiamas tuo, ar viešosios valdžios institucija įgyvendina valstybės valdžios prerogatyvas, ar ne. Taigi sprendimuose *LTU*⁴⁰ ir *Riiffer*⁴¹ Teisingumo Teismas yra nutaręs, kad civilinės ir komercinės bylos neapima viešosios valdžios institucijos ir privataus asmens ginčų, „kai valdžios institucija naudojami viešosios valdžios įgaliojimais“⁴². Daugelyje vėlesnių sprendimų šis kriterijus dažnai būdavo formuluojamas skirtingai, tačiau jo esmė nesiskyrė, t. y. prie civilinių ir komercinių bylų nebuvo priskiriami veiksmai, reiškiantys „įgaliojimų, kurie nukryptų nuo santykiams tarp privačių asmenų taikomų teisės normų, vykdymą“⁴³.

53. Be to, siekdamas nustatyti, ar ginčas yra privatinės teisės reglamentuojamo asmens ir viešosios valdžios institucijos, įgyvendinančios valstybės valdžią, Teisingumo Teismas yra patikslinęs, kad reikia patikrinti „[pareikšto] ieškinio pagrindą <...> ir jam taikomas sąlygas“⁴⁴. Remdamasis šiuo kriterijumi Teisingumo Teismas Sprendime *Baten*⁴⁵ civilinei bylai priskyrė ieškinį dėl žalos atlyginimo, kurį viešoji socialinės paramos organizacija, išmokėjusi pinigų sumas išsituokusiai moteriai ir jos sūnui, pareiškė

35 — 45 punktas.

36 — Žr. šios išvados 50 punktą.

37 — Be to, tokius motyvus Teisingumo Teismas nurodė Sprendime *C* (C-435/06, EU:C:2007:714). Priminęs, kaip sąvoka „civilinės ir komercinės bylos“ buvo aiškinama pagal Briuselio konvenciją, Teisingumo Teismas sąvoką „civilinės bylos“ aiškino pagal 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinancio Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000 (OL L 338, p. 1), iš dalies pakeisto 2004 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2116/2004 (OL L 367, p. 1), 1 straipsnio 1 dalį, atsižvelgdamas į Reglamentu Nr. 2201/2003 siekiamus konkrečius tikslus.

38 — Visų pirma žr. Sprendimą *Lechouritou ir kt.* (EU:C:2007:102, 29 punktas) ir Sprendimą *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-302/13, EU:C:2014:2319, 24 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

39 — Ten pat, atitinkamai 30 punktas ir 26 punktas bei jame nurodyta teismo praktika. Kursyvu išskirta mano.

40 — 29/76, EU:C:1976:137.

41 — 814/79, EU:C:1980:291.

42 — Atitinkamai žr. šių sprendimų 4 ir 8 punktus. Kursyvu išskirta mano.

43 — Visų pirma žr. Sprendimą *Préservatrice foncière TIARD* (C-266/01, EU:C:2003:282, 30 punktas).

44 — Žr. Sprendimą *Baten* (C-271/00, EU:C:2002:656, 31 punktas). Kursyvu pažymėta mano.

45 — EU:C:2002:656.

buvusiam jos sutuoktiniui ir vaiko tėvui, remdamasi jam tenkančia išlaikymo prievole⁴⁶. Tokią išvadą Teisingumo Teismas grindė aplinkybe, kad nors ieškinį pareiškė viešoji organizacija, jis buvo grindžiamas įstatymuose numatytu išsiskolinimu už išlaikymą pagal civilinės teisės normas, pagal kurias buvo nustatomos šio išsiskolinimo sąlygos ir apribojimai, ir kad ieškinys buvo pareikštas civilinių bylų teismuose pagal civilinio proceso normas⁴⁷.

54. Vėlgi remdamasis ieškinio pagrindo ir pateikimo sąlygų nustatymu Teisingumo Teismas Sprendime *Préservatrice foncière TIARD*⁴⁸ laikėsi nuomonės, kad ieškinys, kuriuo sutartį pasirašiusi valstybė, siekė, kad privatinės teisės reglamentuojamas asmuo įvykdytų privatinės teisės reglamentuojamą garantijos sutartį, sudarytą siekiant leisti kitam asmeniui pateikti šios valstybės reikalaujamą ir apibrėžtą garantiją, jeigu kreditoriaus ir garanto teisiniai santykiai, kylantys iš garantijos sutarties, nereiškia valstybės įgaliojimų, kurie nukryptų nuo santykiams tarp privačių asmenų taikomų teisės normų, įgyvendinimo,⁴⁹ pateko į civilinių ir komercinių bylų sąvoką.

55. Vadovaudamasis tokia praktika, Teisingumo Teismas Sprendime *Sapir ir kt.*⁵⁰ nutarė, kad civilinių ir komercinių bylų sąvoka apima reikalavimą dėl permokos gražinimo, kurią viešoji institucija pareiškė po administracinės procedūros, susijusios su žalos, patirtos praradus žemės sklypą dėl nacių režimo vykdyto persekiojimo, atlyginimu. Teisingumo Teismas reikšmingais požymiais laikė tai, kad teisė į žalos atlyginimą, kuria grįstas pareikštas reikalavimas, buvo paremta nacionalinės teisės nuostatomis – vienodomis visiems nekilnojamojo turto savininkams, turintiems teisę į restituciją, ir aplinkybę, kad administracinė procedūra buvo tokia pati, neatsižvelgiant į atitinkamo savininko pobūdį, nes jis neturėjo jokios sprendimo prerogatyvos, kiek tai buvo susiję su žalą patyrusio asmens teisės į žalos atlyginimą nustatymu. Teisingumo Teismas taip pat atsižvelgė į tai, kad ieškinys dėl permokos gražinimo nebuvo administracinės procedūros dalis ir turėjo būti pareikštas civilinių bylų teismuose ir jo teisinis pagrindas buvo BGB normos⁵¹.

56. Galiausiai Sprendime *Sunico ir kt.*⁵² Teisingumo Teismas teigė, kad į Reglamento Nr. 44/2001 taikymo sritį patenka ieškinys, kuriuo valstybės narės viešosios valdžios institucija iš kitoje valstybėje narėje įsikūrusių fizinių ir juridinių asmenų reikalavo atlyginti žalą, kurią padarė nusikalstama organizacija, siekusi sukčiauti pirmojoje valstybėje narėje mokėtinu PVM. Teisingumo Teismas nagrinėjo faktinį ir teisinį reikalavimo pobūdį ir ginčo šalių tarpusavio teisinį santykį, siekdamas nustatyti, ar, esant šiems teisiniams santykiams, viešosios valdžios institucija vykdė įgaliojimus, kurie nukrypo nuo santykiams tarp privačių asmenų taikomų teisės normų⁵³.

57. Tačiau kriterijus, susijęs su ieškinio pareiškimo pagrindu ir sąlygomis, pirmą kartą nustatytas Sprendime *Baten*⁵⁴ ir pakartotas sprendimuose *Préservatrice foncière TIARD*⁵⁵, *Frahuil*⁵⁶, *Sapir ir kt.*⁵⁷ ir *Sunico ir kt.*⁵⁸, tebuvo subsidarius, nes jis netaikomas, kol nenustatoma, kad reikalavimo materialinis pagrindas yra valstybės valdžios įgyvendinimas.

46 — 37 punktas.

47 — 33 punktas.

48 — EU:C:2003:282.

49 — 36 punktas.

50 — C-645/11, EU:C:2013:228.

51 — 35–37 punktai.

52 — C-49/12, EU:C:2013:545.

53 — 36–40 punktai.

54 — EU:C:2002:656.

55 — EU:C:2003:282.

56 — C-265/02, EU:C:2004:77.

57 — EU:C:2013:228.

58 — EU:C:2013:545.

58. Taigi Sprendime *Rüffer*⁵⁹, susijusiam su Nyderlandų valstybės ieškiniu laivo savininkui, kuris įsirežė į kitą laivą ir dėl to šis sudužo, siekiant susigrąžinti laivo nuolaužų pašalinimo išlaidas, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad to, jog valstybė valdytoja siekė šių išlaidų atlyginimo remdamasi teise į skolą, kylančia iš valstybės valdžios įgyvendinimo, pakako, kad jos ieškinį būtų galima laikyti nepatenkančiu į Briuselio konvencijos taikymo sritį, nors procedūra, kuria ji šiais tikslais galėjo pasinaudoti pagal nacionalinę teisę, buvo ne administracinė, o žalos atlyginimo procedūra pagal bendrąsias teisės normas⁶⁰.

59. Dar svarbesnis yra Sprendimas *Lechouritou ir kt.*⁶¹, kuriame Teisingumo Teismas pripažino, kad prie civilinės bylos nepriskiriamas teisme pareikštas ieškinys valstybei atlyginti žalą, kurią patyrė asmenys, nukentėję nuo ginkluotųjų pajėgų veiksmų vykdant ginkluotųjų pajėgų operacijas per Antrąjį pasaulinį karą. Daugiausia dėmesio skirdamas tik ieškinio faktinio pagrindo apibūdinimui, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad tokios operacijos „yra [vienas] iš valstybės suverenitetui būdingų reiškinių, nes dėl jų *vienašališkai ir įpareigojamai* nusprendžia kompetentingos viešosios institucijos ir jos yra neatskiriama susijusios su valstybių užsienio politika bei jų gynyba“⁶². Be to, Teisingumo Teismas pažymėjo ir tai, kad aplinkybė, jog ieškinys buvo pareikštas kaip civilinio pobūdžio ieškinys, nes juo siekta piniginės kompensacijos už ieškovų patirtą turtinę ir neturtinę žalą, neturi reikšmės⁶³.

60. Man taip pat atrodo svarbu pažymėti, kad visi sprendimai dėl ieškinio teisinio pagrindo ir sąlygų nustatymo, išskyrus Sprendimą *Frahuil*⁶⁴, susiję su viešosios institucijos ieškiniiais, visų pirma dėl žalos atlyginimo ar reikalavimo perleidimo. Tokiu atveju logiška remtis ieškinio pagrindu ir pareiškimo sąlygomis siekiant nustatyti, ar pareiškdamas tokį ieškinį teisme viešosios valdžios institucija naudoja savo, kaip valstybės valdžią įgyvendinančio subjekto, padėtimi. Tačiau jeigu kalbama apie ieškinį dėl žalos atlyginimo, kurį privatus asmuo pareiškia viešosios valdžios institucijai, tai, kad teisme pareikštam ieškiniui nacionalinėje teisėje yra būdingos klasikinės civilinės teisės formos, neturi lemiamos reikšmės, juo labiau kad taikytina teisė dar nenustatyta⁶⁵. Vis dėlto reikia patikrinti, ar reikalavimų dalykinis pagrindas yra valstybės valdžios įgyvendinimas.

3. Teismų praktikos kriterijų taikymas pagrindinėms byloms

61. Minėtuose įvairiuose sprendimuose Teisingumo Teismo laipsniškai išplėtotą analizę nepateikia akivaizdus atsakymas į rūpimą klausimą. Tai paaiškina konkreti aplinkybė, kad ieškiniai, kuriuos Graikijos vertybinių popierių savininkai pareiškė Graikijos valstybei, iš tikrųjų turi dvigubą pagrindą, susijusį, viena, su obligacijų išleidimu ir, kita, šių obligacijų išleidimo sąlygų pakeitimu įsikišus Graikijos teisės aktų leidėjui.

62. Tačiau valstybių išleistos obligacijos laikomos patenkančiomis į *acta jure gestionis* kategoriją, kuriai taikomos bendrosios šios rūšies operacijoms taikomos taisyklės⁶⁶. Be to, reikia pripažinti, jog Graikijos vyriausybė neteigia, kad šių obligacijų išleidimas priklauso valstybės valdžios prerogatyvų įgyvendinimo sričiai.

59 — EU:C:1980:291.

60 — 13 ir 15 punktai.

61 — EU:C:2007:102.

62 — 37 punktas. Kursyvu išskirta mano.

63 — 41 punktas.

64 — EU:C:2004:77. Dviejų asmenų ginčas pagal privatinę teisę.

65 — Visų pirma reikia pažymėti, jog tikrai nepatvirtinta, kad pagal tarptautinės privatinės teisės normas Vokietijos teisė nustatyta kaip pagrindinėse bylose taikytina teisė.

66 — Šiuo klausimu žr. R. O’Keefe, C. J. Tams ir A. Tzanakopoulos „The United Nations Convention on Jurisdictional Immunities of States and Their Property – A Commentary“, Oxford University Press, 2013, p. 64, ir Valstybių ir jų turto imuniteto nuo jurisdikcijos darbo grupės ataskaitą, pateiktą Tarptautinės teisės komisijos metiniame leidinyje, 1999, II tomas, antra dalis [A/CN.4/SER.A/1999/Add. 1 (2 dalis)], p. 157, sp. p. 170, 54 punktas.

63. Tačiau jeigu valstybės obligacijos išleidimas priskiriamas prie *acta jure gestionis*, taip pat reikia atsižvelgti į vėlesnį valstybės teisėkūros įgaliojimų įgyvendinimą, kuris, priešingai, priskiriamas prie *acta jure imperii*, nes ieškiniai dėl žalos atlyginimo, pareikšti Graikijos valstybei, grindžiami ne vien pradiniais vertybiniais popieriais, bet pirmiausia 2012 m. vasario 14 d. Įstatymu Nr. 4046/2012, pagal kurį buvo sudaryta galimybė išmainyti vertybinius popierius ir taip sumažinti skolą, į skolinimosi sąlygas įtraukiant sąlygas dėl kolektyvinių veiksmų. Kaip šiuo konkrečiu atveju analizuoti teisinį santykį, atsirandantį ne tik dėl valstybės obligacijų išleidimo, bet ir dėl vienašališko sąlygų, susijusių su šiomis obligacijomis, pakeitimo priėmus teisės aktą? Jeigu valstybė veikia dvejopai – kaip sutarties šalis ir kaip valstybės valdžios vykdytoja, ar jai pareikštas ieškinys dėl atsakomybės yra nukreiptas prieš jos veiksmus *jure gestionis*, ar prieš jos veiksmus *jure imperii*? Manau, norint atsakyti į šį klausimą, reikia atskirti sąlygas, kuriomis suvereni valstybė įgyvendina savo teisėkūros įgaliojimus.

64. Jeigu valstybė narė priima bendrą ir abstrakčią normą, kuri yra privaloma susitariančiosioms šalims ir gali netiesiogiai lemti sutarties sąlygų pakeitimą, pvz., pakeičia mokesčių teisės aktus, šiuos valstybės teisėkūros įgaliojimus galima atskirti ir atsieti nuo jos, kaip sutarties šalies, veiksmų, nekeičiant iš pradinės sutarties kylančių teisinių santykių pobūdžio.

65. Tačiau jeigu valstybė emitentė pasinaudoja suverenėmis galiomis, kad priimtų ne bendrą ir abstrakčią, o specialią ir konkrečią normą, kurios tikslas ir poveikis yra tiesiogiai paveikti išleistų obligacijų struktūrą, man atrodo, kad jos valstybės valdžios įgyvendinimo veiksmai neatsiejami nuo jos, kaip sutarties šalies, veiksmų. Iš tiesų tokiu atveju susitariančioji valstybė pasinaudoja suvereniais įgaliojimais tiesiogiai sutarties atžvilgiu. Tačiau Graikijos teisės aktų leidėjo įsikišimas Įstatymu Nr. 4050/2012 priklauso antrajam atvejui. Graikijos valstybė įsikišo vienašališkai, atgaline data ir įpareigojamai, kad pakeistų obligacijų išleidimo sąlygas, įtraukdama kolektyvinių veiksmų sąlygą, pagal kurią obligacijų turėtojų mažumai galima primesti obligacijų turėtojų daugumos valią. Siekiant įsitikinti, kad šie veiksmai priskiriami prie *acta jure imperii* kategorijos, pakanka iškelti klausimą, ar pagal taisykles, įprastai taikomas esant santykiams tarp asmenų, sutarties šaliai po sutarties sudarymo leidžiama nustatyti tokią sąlygą atgaline data ir be kitos šalies sutikimo. Šiomis konkrečiomis aplinkybėmis, kai įsikišimas yra tikslinis, nemanau, jog galima manyti, kad ieškinį dėl Graikijos valstybės atsakomybės galima būtų laikyti nekvestionuojančiu veiksmu, atliktu įgyvendinant valstybės valdžią.

66. Be to, reikia pabrėžti, kad Graikijos teisės aktų leidėjas įsikišo išimtinėmis aplinkybėmis, kai buvo restruktūrizuojama Graikijos privati skola, kad būtų išvengta šios valstybės bankroto, priverčiant kreditorius pripažinti skolos sumažinimą.

67. Šiuo klausimu po 2011 m. liepos 21 d. pirmojo neeilinio Sąjungos aukščiausiojo lygio susitikimo, kai buvo patvirtintas Graikijos Respublikai skirtas planas, apimantis „savanorišką išimtinį privačiojo sektoriaus dalyvavimą“⁶⁷, euro zonos valstybių ar jų vyriausybių vadovai po 2011 m. spalio 26 ir 27 d. įvykusio naujo aukščiausiojo lygio susitikimo paragino Graikijos Respubliką, privačiuosius investuotojus ir visus atitinkamus asmenis „savanoriškai“ išmainyti⁶⁸ obligacijas, sumažinant nominalią vertę iki 50 % privatiesiems investuotojams tenkančios Graikijos skolos nominalios vertės⁶⁹. Įstatymas Nr. 4050/2012 buvo priimtas būtent po tų sprendimų.

68. Šie veiksmai, atlikti siekiant užtikrinti Graikijos Respublikos finansinės ir ekonominės santvarkos apsaugą ir bendriau išsaugoti visos euro zonos finansinį stabilumą, neatsiejami nuo Sąjungos pinigų politikos, yra būdinga valstybės suvereniteto išraiška.

67 — Žr. dokumento „Europos Sąjungos Taryba 2011 m.“, paskelbto adresu <http://www.european-council.europa.eu/media/555288/qcao11001frc.pdf>, p. 6 ir 7.

68 — Vienas autorius Graikijos skolos restruktūrizavimą pavadino „savanoriškai privalomu“. Žr. H. De Vauplane „Le rôle du juge pendant la crise : entre ombre et lumière“, *Revue des Affaires Européennes – Law & European Affairs* 2012/4, p. 773, spec. p. 775. Jį dar būtų galima pavadinti „privalomai savanorišku“.

69 — Žr. 67 išnašoje nurodytą dokumentą „Europos Sąjungos Taryba 2011 m.“, 12 punktas, p. 65, pateiktą „2011 m. spalio 26 d. euro zonos valstybių ar vyriausybių vadovų deklaracijoje“.

69. Be to, reikia patikslinti, jog išvadą dėl valstybės valdžios pasireiškimo darau ne remdamasis tuo, kad buvo patvirtintas kolektyvinių veiksmų sąlygų mechanizmas. Iš tiesų tokios sąlygos esant finansiniams santykiams tapo įprastos nuo dešimtojo dešimtmečio ir pradėtos taikyti Pietų Amerikos valstybėms po to, kai jos patyrė daugkartines valstybės skolos krizes. Be to, Europos stabilumo mechanizmo steigimo sutartis⁷⁰ patvirtina minėtų sąlygų, nuo šiol privalomai įtrauktų į euro zonos valstybių narių paskolos sutartis, jeigu jos skolinasi iš privačių kreditorių⁷¹, svarbą. Tačiau tokių sąlygų privalomas įtraukimas atgaline data į neapmokėtų obligacijų išleidimo sąlygas dėl priežasčių, priskiriamų viršesniems Graikijos valstybės ir visų euro zonos valstybių narių interesams, reiškia valstybės valdžios įgyvendinimą.

70. Remdamasis tuo darau išvadą, kad obligacijų turėtojų mažumos ieškiniu valstybei narei po vertybinių popierių išmainymo neabejotinai kvestionuojama Graikijos valstybės atsakomybė už *acta jure imperii*, nesant galimybės daryti kokių nors išvadų iš to, kad šiems mainams, kuriais siekta sumažinti šių vertybinių popierių nominaliąją vertę, reikėjo daugumos balsavimo. Šiuo atžvilgiu Komisijos motyvai, kuri, atrodo, mano, kad Graikijos valstybės veiksmai būtų patekę į *acta jure imperii* sritį, jeigu, užuot įtraukusi pertvarkymo sąlygą, Graikijos valstybė būtų griežčiau įpareigojusi atlikti savo skolos pakeitimą be kreditorių sutikimo, man atrodo kritikuotini, nes dėl jų teisinių santykių kvalifikavimas priklausytų nuo valstybės padaryto sutarties šalių teisių pažeidimo sunkumo.

71. Dėl šių priežasčių manau, kad ieškovų pareikštas ieškinytis nepriklauso Reglamento Nr. 1393/2007 taikymo sričiai.

72. Nagrinėdamas šių prašymų priimti prejudicinį sprendimą priimtinumą jau nurodžiau priežastis, dėl kurių man atrodo pagrįsta nacionalinio teismo galimybė, nors ir ankstyvuojant procedūros etapui, tikrinti Reglamento Nr. 1393/2007 dalykinę taikymo sritį, prireikus pateikiant Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą⁷². Taigi dar pridursiu tik tiek, kad Komisijos pareikšta nuomonė, jog nacionalinis teismas teturi atlikti *prima facie* kontrolę, nėra paremta jokiais dokumentais⁷³.

IV – Išvada

73. Atsižvelgdamas į visus pateiktus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui į *Landgericht Wiesbaden* ir *Landgericht Kiel* pateiktus prejudicinius klausimus atsakyti taip:

Sąvoka „civilinės ir komercinės bylos“, kaip ji suprantama 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (toliau – dokumentų įteikimas) ir panaikinančio Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1348/2000 1 straipsnio 1 dalyje, reikia aiškinti taip, kad ji neapima ieškinio, kuriuo konkretus valstybės narės obligacijų turėtojas paduoda šią valstybę į teismą dėl atsakomybės už šių obligacijų išmainymą į mažesnės vertės obligacijas, per prievartą primestą šiam

70 — 2012 m. vasario 2 d. Briuselyje sudaryta Europos stabilumo mechanizmo steigimo sutartis tarp Belgijos Karalystės, Vokietijos Federacinės Respublikos, Estijos Respublikos, Airijos, Graikijos Respublikos, Ispanijos Karalystės, Prancūzijos Respublikos, Italijos Respublikos, Kipro Respublikos, Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės, Maltos, Nyderlandų Karalystės, Austrijos Respublikos, Portugalijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos, Slovakijos Respublikos ir Suomijos Respublikos.

71 — Žr. minėtos sutarties 12 straipsnio 3 dalį, kurioje apibrėžiami stabilumui palaikyti taikomi principai. Sistemingas kolektyvinių veiksmų sąlygų įtraukimas į sąlygas kartu su eurą įsivedusių valstybių įsipareigojimais numatytas kaip viena iš priemonių, dėl kurių 2011 m. gruodžio 9 d. sprendimą priėmė valstybių euro zonos narių valstybės ar vyriausybės vadovai, siekdami atliepti valstybės skolos krizę (žr. 68 išnašoje nurodyto dokumento „Europos Sąjungos Taryba 2011 m.“ 15 punktą, p. 71, pateiktą „2011 m. spalio 26 d. euro zonos valstybių ar vyriausybių vadovų deklaracijoje“).

72 — Žr. šios išvados 37 punktą.

73 — Šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kad Reglamentu Nr. 1393/2007 ribojami tik gaunančiosios agentūros vertinimo įgaliojimai, nes ji gali grąžinti įteikimo prašymą perduodančiajai agentūrai tik jeigu jis „akivaizdžiai nepriklauso šio reglamento taikymo sričiai“. Tačiau Reglamente Nr. 1393/2007 niekaip neribojami perduodančiosios agentūros nei juo labiau ginčą nagrinėjančio teismo aiškinimo įgaliojimai, jeigu, kaip yra pagal Vokietijos teisę, jam gali tekti iš anksto išsiaiškinti šio reglamento taikymo sritį.

asmeniui, teisės aktų leidėjui priėmus įstatymą, kuriuo vienašališkai ir atgaline data pakeistos obligacijoms taikomos sąlygos ir įtraukta sąlyga dėl kolektyvinių veiksmų, pagal kurią obligacijų turėtojų daugumai leidžiama tokius mainus primesti obligacijų turėtojų mažumai.